

Sygn. akt I KZ 10/19

POSTANOWIENIE

Dnia 5 września 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jerzy Grubba

w sprawie **J. U.** ,

o stwierdzenie nieważności wyroku Wojskowego Sądu Rejonowego w K. z dnia 16 grudnia 1946r. sygn. akt R.(...)

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu
w dniu 5 września 2019r.

zażalenia pełnomocnika wnioskodawców

na postanowienie Wojskowego Sądu Okręgowego w P. z dnia 24 lipca 2019r. (Ko (...)) w przedmiocie przekazania sprawy według właściwości,
na podstawie art. 437§1 k.p.k.

postanowił:

uchylić zaskarżone postanowienie

UZASADNIENIE

Zażalenie jest zasadne, choć nie z powodów wskazanych w jego uzasadnieniu.

Wojskowy Sąd Okręgowy w omawianej materii w uzasadnieniu postanowienia z dnia 24 lipca 2019 roku przedstawił nieprawidłowy wywód w zakresie właściwości sądu, który winien rozpoznać sprawę.

Zgodnie z dyspozycją art. 2 ust.1 ustawy z dnia z dnia 23 lutego 1991r. o uznaniu za nieważne orzeczeń wydanych wobec osób represjonowanych za działalność na rzecz niepodległego bytu Państwa Polskiego (Dz. U. z 2018r., poz.

2099 j.t. – dalej określana jako ustawa „lutowa” – dopisek SN) nieważność orzeczenia stwierdza sąd okręgowy albo wojskowy sąd okręgowy – jeżeli zgodnie z obowiązującymi przepisami w dniu wejścia w życie ustawy właściwy do rozpoznania sprawy o czyn będący przedmiotem tego orzeczenia jest sąd wojskowy.

Miejscowo zaś właściwy do stwierdzenia nieważności jest sąd, w którego okręgu, określonym przepisami obowiązującymi w dniu wejścia w życie ustawy, wydane zostało przez organ I instancji orzeczenie będące przedmiotem postępowania o unieważnienie.

W niniejszej sprawie J. U. został uznany winnym popełniania przestępstw z art. 102§2 k.k.w.p. z 1944r. Przestępstwo to polegać miało na: - „publicznym nawoływaniu do czynów skierowanych przeciwko jedności sojuszniczej Państwa Polskiego z państwem z nim sprzymierzonym” lub „na sporządzaniu, rozpowszechnianiu lub przechowywaniu przeznaczonych do takich celów pism, druków lub wizerunków”.

W dniu wejścia w życie ustawy „lutowej” obowiązująca ustawą karną był Kodeks karny z 1969r.

Opisany wyżej czyn z art. 102§2 k.k.w.p. odpowiadał uregulowaniu zawartemu w art. 133§1 tego Kodeksu: - „kto publicznie nawołuje do czynów skierowanych przeciwko jedności sojuszniczej Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej z państwem z nim sprzymierzonym albo czyni takie publicznie pochwała, podlega karze pozbawienia wolności od roku do lat 10”.

Przestępstwo z art. 133§1 Kodeksu karnego z 1969r. należało w 1991r. do właściwości sądów wojskowych, a nie powszechnych, co wynikało z dyspozycji art. 565 pkt 2 Kodeksu postępowania karnego z 1969r.

W zaskarżonym postanowieniu, w tym zakresie, błędnie przywołano tekst Kodeksu postępowania karnego obowiązujący w 1991r. (natomiast przywołana w uzasadnieniu zaskarżonego postanowienia ustawa z dnia 5 kwietnia 1955r. o przekazaniu sądom powszechnym dotychczasowych właściwości sądów

wojskowych w sprawach karnych osób cywilnych, funkcjonariuszów organów bezpieczeństwa publicznego, Milicji Obywatelskiej i Służby więziennej [Dz. U. Nr 15, poz. 83] odnośnie czynów z art. 102 k.k.w.p. popełnionych przez osoby cywilne, nie zmieniła właściwości sądów wojskowych, stąd i nie odnosi się do tych czynów przywołana przez Wojskowy Sąd Okręgowy uchwała Sądu Najwyższego z dnia 25 września 1991r., sygn. akt I KZP 28/91, OSNKW 1992, z. 1 – 2, poz.2).

Rzeczywiście, tak jak stwierdzono w tym postanowieniu, tekst pierwotny Kodeksu postępowania karnego (Dz. U. nr 13, poz.96) wskazywał w art. 565 pkt 2, że: „orzecnictwu sądów wojskowych podlegają sprawy o: „przestępstwa określone w art. 124 oraz art. 122, 128 i 129 Kodeksu karnego, jeżeli sprawca działał na rzecz obcego wywiadu lub czynił do tego przygotowania”.

Przepis ten jednak został zmieniony z dniem 1 sierpnia 1983r. przez art. 3 ustawy z dnia 28 lipca 1983r. o zmianie niektórych przepisów z zakresu prawa karnego i prawa o wykroczeniach (Dz. U. nr 44, poz.203) i określał, że orzecnictwu sądów wojskowych podlegają także sprawy o: przestępstwa określone w art. 122 – 133 Kodeksu karnego.

Przepis w tym brzmieniu obowiązywał do dnia 1 stycznia 1996r., kiedy został zmieniony przez art. 1 pkt 62 ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o zmianie Kodeksu postępowania karnego, ustawy o ustroju sądów wojskowych, ustawy o opłatach w sprawach karnych i ustawy o postępowaniu w sprawach nieletnich (Dz. U. nr 89, poz.443). Od tego czasu orzecnictwu sądów wojskowych podlegały jedynie zbrodnie określone w rozdziale XIX Kodeksu karnego z 1969r.

Ponieważ ustawa „lutowa” weszła w życie z dniem 24 maja 1991r., to zgodnie z przytoczonymi przepisami obowiązującymi w dniu wejścia jej w życie, właściwym do rozpoznania sprawy o czyn będący przedmiotem orzeczenia, którego dotyczy wniosek, był wówczas Wojskowy Sąd Garnizonowy w K.. Skoro zaś art. 2 ust.1 ustawy „lutowej”, wraz z jej wejściem w życie dokonał petryfikacji właściwości sądu do rozpoznawania spraw o stwierdzenie nieważności, to nadal właściwym jest tu ten sąd, który był nim w dniu 24 maja 1991r., z uwzględnieniem zmian w sądownictwie wojskowym skutkujących likwidacją szeregu sądów oraz przejęciem

ich kompetencji przez inne sądy wojskowe i zmianami obszarów ich właściwości miejscowej.

Tak więc, po zmianach organizacyjnych w sądownictwie wojskowym, przenosząc rozważania, zgodnie z zaleceniem ustawy, na szczebel „wojskowego sądu okręgowego”, obecnie właściwym do rozpoznania przedmiotowego wniosku jest Wojskowy Sąd Okręgowy w P..

I.n